

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan rintamaveteraanien kuntoutuksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että kuntoutukseen voisi osallistua myös rintamaveteraanin aviopuoliso.

Palvelujen tuottajia koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lääninhallituksen hyväksymisestä luovutaan ja palvelujen tuottamiseen oikeutettujen piiriä laajennetaan käsittämään myös yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitetut ammatinharjoittajat sekä muun muassa erikoissairaanhoidolaissa tarkoitetut toimintayksiköt.

Yksityisille toimintayksiköille valtion varoista suoritettavien korvausten määräytymistä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ohje laitospääntoutuksesta suoritettavien korvausten määrittelyn perusteista poistetaan. Tapaturmavirasto voisi vahvistaa korva-

ukset vapaan kilpailun pohjalta. Tapaturmaviraston mahdollisuus avokuntoutusta koskevien korvausten perusteiden vahvistamiseen ehdotetaan poistettavaksi. Avokuntoutuspalvelujen kilpailuttaminen jäisi kokonaan kuntien tehtäväksi.

Lisäksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti niin, että Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa voidaan käyttää rintamaveteraanien kuntoutukseen vuonna 1994.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta. Rahoitusjärjestelmän väliaikaista muuttamista tarkoittava säännös olisi voimassa vuoden 1994 loppuun.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Yleistä

Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta (1184/88) on tullut voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1989. Kuntoutuksen tarkoituksena on rintamaveteraanin toimintakyvyn edistäminen ja säilyttäminen niin, että hän mahdollisimman pitkään selviytyy itsenäisesti jokapäiväisistä toiminnoistaan. Kuntoutus voidaan antaa avoimella laitospääntoutuksena ja siihen kuuluu tarpeellinen tutkimus ja hoito. Kuntoutukseen valittavat rintamaveteraanit hyväksyy kunta. Rintamaveteraanin, jolla ei ole pysyvää asuin-

paikkaa Suomessa, hyväksyy kuntoutukseen tapaturmavirasto. Kuntoutus on rintamaveteraanille maksutonta.

1.2. Puolison osallistuminen kuntoutukseen

(1 §:n 3 momentti, 8 ja 9 §)

Lain 1 §:ssä säädetään, että kuntoutusta annetaan vain rintamaveteraanille. Rintamaveteraanilla tarkoitetaan 1 §:n 2 momentin mukaan henkilöä, jolle on annettu rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus. Rintamaveteraanin aviopuolisolla ei ole mahdollisuutta saada kuntoutusta tämän lain nojalla.

Rintamaveteraanien ikääntymisen ja kuntoutusmallien kehittymisen johdosta on ajankoh- taista saattaa lakisääteiseksi myös aviopuolison osallistuminen laitostuntoutukseen. Siten tuet- taisiin avohoitoa, koska etenkin toisen henki- lön apua päivittäin tarvitsevien veteraanien kotona selviytymistä voi merkittävästi edistää kuntoutus, johon puoliso osallistuu.

Sen vuoksi lain 1 §:ään ehdotetaan lisättä- väksi uusi 3 momentti, jonka mukaan rintama- veteraanin aviopuoliso voi osallistua kuntou- tukseen yhdessä veteraanin kanssa sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Lisäksi lain 8 ja 9 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekniset muutok- set, jotka ovat tarpeen ehdotetun 1 §:n 3 momentin johdosta.

1.3. Palvelujen tuottajat

(4 § ja 5 §:n 3 momentti)

Lain 4 §:n mukaan kuntoutus annetaan lää- ninhallituksen erikseen hyväksymässä sairaan- hoito- tai muussa tutkimus- ja hoitolaitoksessa tai terveyskeskuksessa. Säännöksessä tarkoitet- tu hyväksymismenettely toimii kilpailua rajoit- tavasti eikä sen olemassaoloa voida pitää ny- kyisten hallinnon keventämispyrkimysten kan- nalta perusteltuna. Sen vuoksi lain 4 §:ää eho- dotetaan muutettavaksi siten, että hyväksymis- menettelystä luovutaan. Palvelujen tuottajien piiri terveyskeskuksia lukuun ottamatta eho- dotetaan kytkettäväksi yksityisestä terveyden- huollosta annettuun lakiin (152/90), erikoissai- raanhoitolakiin (1062/89) ja Helsingin yliopis- tollisesta keskussairaalaista annettuun lakiin (1064/89). Samalla palvelujen tuottajien piiri laajenisi nykyisestä. Kuntoutusta voisi antaa yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu palvelujen tuot- taja ja 3 momentissa tarkoitettu itsenäinen ammatinharjoittaja sekä terveyskeskus ja eri- koissairaanhoitolaissa tarkoitettu sairaala, siitä erillään oleva sairaanhoidon toimintayksikkö ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaista annettussa laissa tarkoitettu toimintayksikkö.

Yksityisten ammatinharjoittajien kuntoutus- palveluja olisi tarpeen käyttää esimerkiksi huo- nokuntoisten rintamaveteraanien kotona ta- pahtuvassa kuntoutuksessa.

Erikoissairaanhoitolaissa tarkoitetuilla sai- raaloilla ja toimintayksiköillä on sellaista eri- tyisasiantuntemusta vaikeavammaisten kuntou- tuksessa, jollaista muualta ei ole saatavissa. Sen

vuoksi on perusteltua oikeuttaa myös ne anta- maan rintamaveteraanien kuntoutuspalveluja. Varsinaista akuuttihoitoa ei ole tarkoitus liittää rintamaveteraanien kuntoutuksen piiriin, vaan se tulisi edelleen järjestää yleisen terveyden- huollon palveluna.

Lain 5 §:n 3 momenttiin ehdotetaan tehtä- väksi 4 §:n muutoksen johdosta tarpeellinen tekninen muutos.

1.4. Korvausten perusteet (7 §:n 2 momentti)

Lain 7 §:n 2 momentin mukaan tapaturma- virasto vahvistaa, ottaen huomioon toiminnas- ta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, yksi- tyisille laitostuntoutusta antaville toimintayk- siköille valtion varoista kunnan suoritettavien korvausten määrät ja perusteet. Tapaturmavi- rasto voi vahvistaa korvausten perusteet myös avokuntoutusta järjestäville yksityisille toimin- tayksiköille. Käytännössä tapaturmavirasto ei ole vahvistanut avokuntoutuksen korvauspe- rusteita, vaikka sillä on ollut siihen mahdolli- suus. Lain 7 §:n 2 momenttia ehdotetaan muu- tettavaksi siten, että tapaturmaviraston mah- dollisuus vahvistaa avokuntoutuksen korvaus- perusteet poistetaan. Tarkoitus on, että tapa- turmavirasto kilpailuttaa rintamaveteraaneille tarjottavia muita kuin terveyskeskusten anta- mia laitostuntoutuspalveluja ja kunnat puoles- taan kilpailuttavat avokuntoutuspalveluja. Va- paan hintakilpailun edistämiseksi lain 7 §:n 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi kustan- nusten vahvistamisen perusteita koskeva mai- ninta. Lisäksi siihen ehdotetaan tehtäväksi 4 §:n muutoksen johdosta tarpeelliset tekniset muutokset.

1.5. Rahoitusjärjestelmän väliaikainen muutos (5 §:n 1 momentti)

Lain 5 §:n 1 momentin mukaan kuntoutuk- sesta ja siihen liittyneestä ylläpidosta aiheutu- neet tarpeelliset kustannukset korvataan val- tion vuotuisen talousarvioon tarkoitusta var- ten varatun määrärahan rajoissa. Lain 5 §:n 2 momentin mukaan tapaturmavirasto jakaa määrärahan kuntien käyttöön kunnassa asu- vien rintamaveteraanien määrää koskevan arvion- sa perusteella.

Rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutu- neet menot on suoritettu valtion talousarviossa

olevista yleisistä budjettivaroista. Vuoden 1993 talousarviossa eduskunta on osoittanut valtion-apua rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan 164 miljoonaa markkaa momentilla 33.22.59.

Valtioneuvosto on 14 päivänä lokakuuta 1992 tehnyt periaatepäätöksen siitä, että raha-automaattivaroilla rahoitettavaksi siirretään vuodesta 1993 uusia toimintoja ja että toimenpiteiden säästövaikutus on 100 miljoonaa markkaa vuonna 1993, 200 miljoonaa markkaa vuonna 1994 ja 250 miljoonaa markkaa vuonna 1995.

Valtion vuoden 1994 talousarvioesityksessä on yhdeksi säästötoimeksi esitetty, että tapaturmaviraston käytettäväksi rintamaveteraanien kuntoutukseen osoitettaisiin myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroja.

Sen vuoksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n 1 momenttia ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi niin, että kuntoutuksesta ja siihen liittyvästä ylläpidosta aiheutuneisiin kustannuksiin voitaisiin käyttää myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa. Koska järjestely on tarkoitettu väliaikaiseksi, voidaan pitää tarkoituksenmukaisena, että tapaturmavirasto hallinnoisi määrärahojen käyttöä kuten nykyisinkin ja menettely olisi muutoinkin nykyisen kaltainen.

Ehdotetun muutoksen johdosta on tarpeen väliaikaisesti muuttaa myös raha-automaattiasetusta (676/67).

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan taloudellisia vaikutuksia vain rahoitusjärjestelmän väliaikaista muuttamista koskevan ehdotuksen osalta. Muut ehdotukset koskevat kuntoutusjärjestelmää ja kuntoutuksen sisältöä eivätkä aiheuta suoranaisia taloudellisia vaikutuksia.

Valtion vuoden 1994 talousarvioesityksessä on rintamaveteraanien kuntoutukseen osoitettu yhteensä 170 miljoonaa markkaa. Tarkoitukseen varatut määrärahat lisääntyisivät vuodesta 1993 yhteensä 6 miljoonalla markalla. Valtionavuksi rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan momentilla 33.22.59 on varattu 68,6 miljoonaa markkaa. Määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 101,4 miljoonaa markkaa siirtona Raha-automaattiyhdistyksen käyttöä koskevalle momentille 33.92.59.

Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menojen varten on sanotulla momentilla vastaavasti varattu 101,4 miljoonaa markkaa. Kumminkin määrärahat on tarkoitettu tapaturmaviraston käytettäväksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain mukaisesti.

Rintamaveteraanien kuntoutuksen menojen siirtäminen rahoitettavaksi osittain Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta johtaisi siihen, että vuonna 1994 valtion menoja säästyisi 101,4 miljoonaa markkaa.

Kun lisäksi on tarkoitettu vuonna 1994 jakaa Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta sosiaali- ja terveysalan yhteisöille yhteensä 98,6 miljoonaa markkaa muihin sellaisiin menoihin, jotka aiemmin on maksettu yleisistä budjettivaroista, tulisi raha-automaattivarojen uudelleen kohdentamisen säästövaikutus valtion menoihin olemaan vuonna 1994 kaikkiaan 200 miljoonaa markkaa valtioneuvoston tekemän periaatepäätöksen mukaisesti.

Raha-automaattiyhdistyksen vuonna 1994 käytettävissä oleva puhdas tuotto tulisi olemaan 1 104 miljoonaa markkaa. Tästä määrästä jaettaisiin avustuksina momentilta 33.92.50 yksityisten sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kustannuksiin yhteensä 1 002,6 miljoonaa markkaa. Rintamaveteraanien kuntoutukseen käytettäisiin 101,4 miljoonaa markkaa.

Vaikka avustuksina sosiaali- ja terveysalan yksityisille järjestöille jaettava kokonaismäärä valtion menojen säästämiseksi edellä kerrotulla tavalla supistettaisiin, ei tämän arvioida heikentävän mahdollisuuksia rahoittaa järjestöjen keskeisiä toimintoja. Raha-automaattivastukset voidaan jaotella avustuslajin mukaan toiminta-avustuksiin, investointiavustuksiin ja kokeiluavustuksiin. Järjestöjen toimintaedellytysten säilymisen kannalta olennaisen tärkeiden toiminta-avustusten ja kokeiluavustusten määrää voitaisiin pitää vähintään entisellä tasollaan. Myönnettyjen toiminta- ja kokeiluavustusten yhteismäärä oli vuonna 1993 noin 500 miljoonaa markkaa. Määrärahan supistus tulisi käytännössä kohdistumaan investointiavustuksiin ja niissä erityisesti alkaviin investointeihin.

3. Asian valmistelu

Kuntoutusjärjestelmän kehittämistä koskevat ehdotukset on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön 14 päivänä elokuuta 1992 asettamassa veteraanikuntoutuksen kehittämistyö-

ryhmässä, jonka tehtävänä oli muun muassa selvittää rintamaveteraanien ja sotainvalidien kuntoutukseen liittyviä sisältö-, laatu- ja hintakysymyksiä. Työryhmä luovutti muistionsa 17 päivänä syyskuuta 1993.

Rahoitusjärjestelmän väliaikaista muuttamista koskeva ehdotus on valmisteltu virkamies-työnä sosiaali- ja terveysministeriössä. Asiasta on neuvoteltu tapaturmaviraston ja Raha-automaattiyhdistyksen kanssa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Lain 5 §:n 1 momentti olisi voimassa 31 päivään joulukuuta ja sitä sovellettaisiin suoritettaessa korvauksia vuodelta 1994.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rintamaveteraanien kuntoutuksesta 23 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1184/88) 4 §, 5 §:n 3 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 ja 9 §,

muutetaan väliaikaisesti 5 §:n 1 momentti, sekä *lisätään* 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua kuntoutukseen yhdessä veteraanin kanssa sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

4 §

Palvelujen tuottajat

Kuntoutusta voi antaa yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/90) 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu palvelujen tuottaja ja 3 momentissa tarkoitettu itsenäinen ammatinharjoittaja, terveyskeskus, erikoissairaanhoitolaisa (1062/89) tarkoitettu sairaala ja siitä erillään oleva sairaanhoidon toimintayksikkö sekä Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaan annettussa laissa (1064/89) tarkoitettu toimintayksikkö.

5 §

Määräraha

Kuntoutuksesta sekä siihen liittyneestä yllä-

pidosta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset korvataan valtion vuotuisen talousarvion tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa. Tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta ja siihen liittyneestä ylläpidosta aiheutuneisiin tarpeellisiin kustannuksiin voidaan käyttää myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa talousarvion tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Kunta voi järjestää palvelut itse tai hankkia kuntoutuspalvelut 4 §:n mukaan kuntoutuspalveluja antamaan oikeutetuilta palvelujen tuottajilta.

7 §

Korvausten perusteet

Tapaturmavirasto vahvistaa muille laitospalvelusta antaville toimintayksiköille kuin terveyskeskuksille valtion varoista kunnan suoritettavien korvausten määrät ja perusteet.

8 §

Asiakasmaksut

Tämän lain nojalla järjestettävästä kuntou-

tuksesta ei peritä maksua tai korvausta 1 §:n mukaan kuntoutukseen oikeutetulta henkilöltä.

9 §

Matkakustannukset

Kuntoutusmäärärahasta korvataan 1 §:n mukaan kuntoutukseen oikeutettujen henkilöiden kuntoutuksesta aiheutuneet matkakustannukset siltä osin kuin niitä ei korvata muun lain perusteella.

Matkakustannuksista korvataan tämän lain nojalla se määrä, jonka matka olisi tullut maksamaan halvinta matkustustapaa käytet-

täessä. Jollei kuntoutukseen oikeutettu ole käyttänyt halvinta matkustustapaa, todelliset matkakustannukset voidaan erityisistä syistä korvata kokonaan tai osittain.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1994.

Tämän lain 5 §:n 1 momentti on voimassa 31 päivään joulukuuta 1994. Sitä sovelletaan suoritettaessa korvauksia vuodelta 1994.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

Laki

rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rintamaveteraanien kuntoutuksesta 23 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1184/88) 4 §, 5 §:n 3 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 ja 9 §,

muutetaan väliaikaisesti 5 §:n 1 momentti, sekä
lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua kuntoutukseen yhdessä veteraanin kanssa sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

4 §

Palvelujen tuottajat

Kuntoutus annetaan lääninhallituksen erikseen hyväksymässä sairaanhoito- tai muussa tutkimus- ja hoitolaitoksessa tai terveyskeskuksessa.

4 §

Palvelujen tuottajat

Kuntoutusta voi antaa yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/90) 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu palvelujen tuottaja ja 3 momentissa tarkoitettu itsenäinen ammatinharjoittaja, terveyskeskus, erikoissairaanhoitolaissa (1062/89) tarkoitettu sairaala ja siitä erillään oleva sairaanhoidon toimintayksikkö sekä Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaista annetussa laissa (1064/89) tarkoitettu toimintayksikkö.

5 §

Määräraha

Kuntoutuksesta sekä siihen liittyneestä ylläpidosta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset korvataan valtion vuotuisen tulo- ja menoarvion tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

5 §

Määräraha

Kuntoutuksesta sekä siihen liittyneestä ylläpidosta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset korvataan valtion vuotuisen talousarvion tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa. Tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta ja siihen liittyneestä ylläpidosta aiheutuneisiin tarpeellisiin kustannuksiin voidaan käyttää myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa talousarvion tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Kunnan terveyslautakunta voi järjestää kuntoutuksen itse tai hankkia kuntoutuspalvelut

Kunta voi järjestää palvelut itse tai hankkia kuntoutuspalvelut 4 §:n mukaan kuntoutuspal-

Voimassa oleva laki

4 §:ssä tarkoitettulta sairaanhoito- tai muulta tutkimus- ja hoitolaitokselta.

Ehdotus

veluja antamaan oikeutetuilta palvelujen tuottajilta.

7 §

Korvausten perusteet

Tapaturmavirasto vahvistaa, ottaen huomioon toiminnasta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, yksityisille laitostuntoutusta antaville toimintayksiköille valtion varoista kunnan suoritettavien korvausten määrät ja perusteet. Tapaturmavirasto voi vahvistaa korvausten perusteet myös avokuntoutusta järjestäville yksityisille toimintayksiköille.

8 §

Asiakasmaksut

Tämän lain nojalla järjestettävästä kuntoutuksesta ei rintamaveteraanilta peritä maksua tai korvausta.

9 §

Matkakustannukset

Kuntoutusmäärärahasta korvataan rintamaveteraanille kuntoutuksesta aiheutuneet matkakustannukset siltä osin kuin niitä ei korvata muun lain perusteella.

Matkakustannuksista korvataan tämän lain nojalla se määrä, jonka matka olisi tullut maksamaan halvinta matkustustapaa käytettäessä. Jollei veteraani ole käyttänyt halvinta matkustustapaa, todelliset matkakustannukset voidaan erityisistä syistä korvata kokonaan tai osittain.

8 §

Asiakasmaksut

Tämän lain nojalla järjestettävästä kuntoutuksesta ei peritä maksua tai korvausta 1 §:n mukaan kuntoutukseen oikeutetulta henkilöltä.

9 §

Matkakustannukset

Kuntoutusmäärärahasta korvataan 1 §:n mukaan kuntoutukseen oikeutettujen henkilöiden kuntoutuksesta aiheutuneet matkakustannukset siltä osin kuin niitä ei korvata muun lain perusteella.

Matkakustannuksista korvataan tämän lain nojalla se määrä, jonka matka olisi tullut maksamaan halvinta matkustustapaa käytettäessä. Jollei kuntoutukseen oikeutettu ole käyttänyt halvinta matkustustapaa, todelliset matkakustannukset voidaan erityisistä syistä korvata kokonaan tai osittain.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994.

Tämän lain 5 §:n 1 momentti on voimassa 31 päivään joulukuuta 1994. Sitä sovelletaan suoritettaessa korvauksia vuodelta 1994.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

